

בעלי התוספות היו קבוצה של רבנים שפעלו במאה ה-12 וה-13 ונתנו פרשנות לרש"י ולתלמוד הבבלי. להלן -- התוספות. אני חושב על פרשנות בהקשר לפעולת הפיסול של כנעני. פעולה שבה היא צוברת קרשים לכדי גוש, רק על מנת לנסר אותם לפרוסות אחר כך. הפרשנות של כנעני היא פעולה של קילוף וחיבור של אותן קליפות ממש. התוספת, אם תרצו, היא חלק מהשלם ולעולם לא איבר חיצוני. יש משהו אבסורדי בפעולה, מתעתע, טאוטולוגי. שכן תוספת אמורה להוות ערך מוסף ולא אותו הדבר מאותו הדבר. זאת כמובן אם אנחנו לא מתייחסים לתוספים רק כסותמי חורים.

פעולת הקילוף היא אחת שבדרך כלל מנסה להפריד בין עיקר לטפל. בין גוף משמעותי לבין מה שמסתיר אותו. בין חוץ לפנינים. בין אינטימיות לבין פומביות. יש בקילוף סוג של בריאה, מעין הוצאה לאור. החשיפה מנגישה את העיקר, הופכת אותו לזמין. פעולת הקילוף היא גם פעולה שיפוטית. ברבים מהמקרים ה"עיקר" הוא "טוב" והטפל, או הקליפה, הוא ה"רע". במקרים אחרים, דווקא הקליפה היא ה"טובה".

"טוב" או "רע" אינם חלק מאוצר המילים של אביטל כנעני. בוודאי לא במובן השיפוטי הצר שלהם. שכן הפיסול שלה עסוק בעת ובעונה אחת, ותוך שימת לב קפדנית, בטפל ובעיקר. השאריות שנגזרו מהשלם (שממילא רק צבר שאריות שקדמו לו) משרטטות שלד של חיה דמיונית בחלל. הצופים שנמצאים בתוך החדר, נמצאים גם בבטנה של החיה. ערים לפרדוקס של החומר שמקיף אותם מחד, והייצוג המטפורי שלו, מאידך. השלד, תמצית האינות, תמצית החוסר, השבריריות, הופך לגדר, למתקן כליאה -- יונה בלב הדג -- עולה בראשו. בלב החדר רגלי החיה וראשה. ושוב, מתהפכות היוצרות, אנחנו בפנים אבל גם בחוץ. אנחנו צופים ונצפים, סובייקטים ואובייקטים, בתוך המהלך הפיסולי של כנעני.

הסיפור של כנעני איננו מציית לקאנון ספרותי או אמנותי כזה או אחר. תחת זאת היא מציעה מבנה שבכל רגע נתון בזמן הקריאה, משתנה לו. אני חושב על פעולה של קיפול, על פעולה של היפוך. ואני חושב בהקשר הזה על פעולה תמימה של קיפול גרביים. על היד שנכנסת לתוך גרב כדי לחלץ את הבפנים מהבחוך. פעולה שמשאירה את הגרב אותה גרב ממש, אבל מגדירה אותה כ"נכונה, כראויה...". הפסל בחלל הוא הדבר והוא היפוכו. וממש על אותו משקל, הצופים בעבודה הם המספר, ולרגע הם נושא הסיפור. או במילים אחרות, ואם אני מבין נכון, אנחנו הצופים, בעלי התוספות. ובאופן דומה, מה גם לעיתים מתסכל, אנחנו גם הקליפה, וגם פרשנותה.